

Питання лідерства залишаються актуальними і в наш час, як і питання: чи кожен може бути лідером, чи потрібно, щоб всі були лідерами, чи існують універсальні технології формування лідерських якостей? Відповіді на ці питання плануємо розглянути у наступних публікаціях.

Література. 1. *Вебер М.* Харизматическое господство. Социол. Исслед. 1988. №5. С. 139–143. 2. *Каллерман Б.* Идущие за лидером. Как подчиненные создают изменения и меняют своих лидеров. Москва: Акваринариновская книга. 2009. С. 384. 3. *Котляров И. В.* Лидерство в историческом нарративе (социологический дискурс). Социологический альманах. 2015. №6. С.16–43. 4. *Московичи С.* Век толп: Исторический трактат по психологии масс. Москва. 1998. С. 195–196. 5. *Zand D. E.* The leadership triad: Knowledge, Trust, and Power. New York: Oxford University Press. 1996. P. 232.

Тихомирова Т. С., Баранова А. О.
м. Харків, Україна

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

РОЛЬ ЛІДЕРА КОМАНДИ ДЛЯ УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ МАЛИХ ГРАНТІВ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЇ

Різноманітність екологічних проблем на регіональних та локальних рівнях, відсутність універсальних рішень та пасивність громадськості у їх вирішенні в останні 10 років в Україні призвели до збільшення інтересів та уваги активістів до пошуку недержавних джерел фінансування. Одночасно спостерігається зменшення частки суто екологічних грантів у загальному обсязі доступних українцям грантів. Малі гранти, де сума фінансування не перевищує еквіваленту 5000 доларів США, наразі найчастіше стають доступними для невеликих територій та громад для вирішення їх локальних екологічних проблем.

У таких умовах небайдужим до екологічних проблем та їх вирішення людям (активістам) необхідно знаходити не тільки донорів для своїх проєктів, а й гуртувати навколо себе команду професіоналів у різних галузях. При цьому у команді професіоналів екоактивіст повинен

залишитися на ведучих позиціях лідера, а не загубитися серед команди. Ще однією проблемою при реалізації екологічних грантів стає залучення місцевих мешканців або громади, які не завжди розуміють проблему та не готові змінювати свій стиль чи спосіб життя.

Агресивний тип лідера в екології, як показав приклад Грети Тунберг (*Greta Tintin Eleonora Ernman Thunberg*), не викликає симпатій чи бажання наслідувати у наших співвітчизників. М'який стиль лідерства не зможе протистояти мешканцям та повернути їх на зміни.

Більшість команд екоактивістів ще на етапі подачі заявки намагаються, як і, до речі, багато молодих та недосвідчених команд, зменшити кількість виконавців окремих робіт, замкнувши багато організаційних робіт на лідера. Такий підхід в екологічних грантах призводить не тільки до емоційного та фізичного виснаження й вигорання лідера, а й до відсутності у нього можливості підготовки до публічних вступів, толок, дебатів. У 75 % успішність гранта на етапі його реалізації у сфері екології залежить від зростання кількості прихильників з числа мешканців, де такий грант реалізується, що, у свою чергу, залежить від спілкування з громадою.

Лідер команди екологів, спираючись на власний досвід авторів, повинен володіти такими рисами:

1) мати високий рівень знань у тих питаннях, яким присвячено кожний конкретний грант. Адже завжди знайдеться місцевий вундеркінд або заангажований член громади, який буде критикувати запропонований шлях вирішення проблеми, пропонувати інший шлях «як за кордоном» або намагатися вибити наукове підґрунтя гранта;

2) мати досвід публічних виступів;

3) вміти адаптувати підготовлений виступ під конкретну аудиторію залежно від віку, соціального положення, а іноді й залежно від гендерної належності;

4) вміти пояснювати на простих прикладах причинно-наслідкові зв'язки. Екологічні проблеми, з одного боку, гарно висвітлюються у засобах масової інформації, а з іншого боку, багато співвітчизників не усвідомлюють усі катастрофічні наслідки у недалекому майбутньому від невирішення таких питань у теперішній час;

5) вміти делегувати повноваження іншим членам команди. Особливу увагу треба приділяти бухгалтерським питанням та логістиці

під час реалізації гранта. Ці питання повинні вирішувати фахівці, а не лідер в останню хвилину.

Зазначимо, що перелік не є вичерпним. Лідер команди екоактивістів також має вміти домовлятися з іншими командами екоактивістів. На сьогодні різноманітні громадські об'єднання екоактивістів мають доволі вузьку спеціалізацію, тобто часто займаються вирішенням тільки однієї екологічної проблеми або питання. Паралельно з цим, багато об'єднань займаються одним й тим же питанням, наприклад, сортуванням сміття. Логічним є залучення подібних команд до реалізації свого власного гранта, якщо він співпадає з інтересами інших. Але у цьому випадку важливо залишитися лідером серед лідерів, тобто не допустити перетягування уваги з себе на інші залучені об'єднання та їх лідерів. Невелику фінансову підтримку у вигляді гранта не завжди отримують потужні екологічні команди чи рухи, а саме місцеві екоактивісти. Але під час реалізації гранта їм можуть стати у нагоді потужні рухи, які мають свою базу волонтерів.

Роль лідера команди при реалізації гранта у будь-якій сфері є основною, цементуючою та важливою. Але при реалізації малих грантів у сфері екології дієвий, справжній лідер найчастіше стає взагалі умовою та запорукою успіху гранта. Громадяни поволи вчаться ставати екосвідомими, їм потрібне чітке розуміння, для чого ускладнювати своє життя, потрібен приклад та лідер, за яким можна йти. Без наявності такого лідера у команді успіх реалізації гранта у сфері екології стає сумнівним. При цьому амбітний лідер, екоактивіст або навіть сформований та визнаний лідер суспільної думки повинен розуміти, що й без команди однодумців він навряд чи зможе реалізувати грант. Отримати фінансову підтримку – так, може й лідер самотужки. Реалізація ж завжди залежить від сумісної праці команди.